

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIEREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Isohookana-Asunmaa, Tytti: *Csángó körkép* [Despre ceangăi]. Somorja: Méry Ratio, 2012. 148 p.

Abstract. Autoarea finlandeză a devenit cunoscută în cercuri academice și politice prin redactarea raportului care a stat la baza adoptării de către Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei a recomandării 1521/2001 privind protecția culturii minorității ceangăilor din România. Cartea de față reprezintă traducerea publicației în limba finlandeză, apărută în 2011 (*Pieni tarina csángóista* [O scurtă poveste despre ceangăi]. Rantau: Mäntykustannus Oy, 2011). Cartea scrisă într-un ton personal, prezintă calea care a dus la adoptarea acestei recomandări, precum și impactul acestui document și schimbările în situația ceangăilor până în anul 2011. Autoarea tratează ceangăii ca o cultură de sine stătătoare și sugerează că este de dorit păstrarea ei în forma tradițională. În problematica limbii, ea recomandă soluția aplicată în Suedia față de limba *meänkieli* vorbită de către minoritatea autohtonă finlandeză, limbă care mai înainte a fost considerată un dialect al limbii finlandeze, iar astăzi face parte din limbile oficial recunoscute. Autoarea consideră această soluție oportună pentru că astfel „problema maghiară” nu ar mai sta în calea acceptării și recunoașterii oficiale a ceangăilor.

„Így nőtt fejemre a sok vadrózsa...” Levelek, dokumentumok Kriza János népköltészeti gyűjtőtevékenységének történetéhez [Scrisori, documente legate de activitatea de culegere a literaturii populare a lui János Kriza]. Cules, pregătit pentru tipar, adnotări și studiu introductiv de Anna Szakál, editat de Albert Zsolt Jakab. Seria A Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárának és Nagykönyvtárának kiadványai, 6 - Kriza Könyvtár. Cluj-Napoca: Asociația Etnografică Kriza János -Editura Episcopiei Unitariene, 2012. 416 p.

Abstract. Volumul de față reprezintă o primă încercare de a aduna și a populariza corespondența și documentele legate de activitatea lui János Kriza și a rețelei de culegători de literatură populară care au colaborat la realizarea volumului *Vadrózsák* (*Trandafiri sălbatici. Culegere de literatură populară secuiască*, publicată de János Kriza în 1863). Volumul conține scrisori în care se regăsesc chiar și cele mai mici referiri la culegerea menționată, precum și acelea care sunt în legătură cu soarta volumului *Vadrózsák* după apariție. Dat fiind faptul că nici Kriza, nici cea mai mare parte a culegătorilor săi nu au o moștenire în sensul tradițional al cuvântului, scrisorile și documentele prezentate în volumul de față provin din mai multe arhive, biblioteci, muzee și de la diferite persoane din România și Ungaria. Lista scrisorilor lui Kriza făcute cunoscute până acum face parte din anexe. Colecția de scrisori și documente este completată de fotocopiiile manuscriselor, autografe ale culegătorilor, acestea contribuind la înlesnirea cercetărilor viitoare.

János Kriza, preot unitarian în Cluj-Napoca, episcop și profesor de învățământ superior, și-a propus încă din 1842 publicarea culegerii, din care primul volum a apărut în 1863, dar continuarea nu a mai fost publicată. Prin confruntarea scrisorilor și documentelor devine vizibil cum - pe lângă munca de preot și episcop -, prin corespondența întreținută, și-a construit rețeaua de culegători, cum a ajuns la publicarea primului volum și cum a fost pregătit cel de-al doilea volum. Totodată, pot fi reconstituite într-o oarecare măsură problemele care s-au ivit în legătură cu formarea textelor, precum și măsura în care concepțiile lui Kriza cu privire la modul de culegere, la modul de elaborare a textelor de folclor destinate publicării difereau de cele ale unor membri ai acestei rețele, compusă în mare parte din preoți unitarieni și învățători de la sate.

Cuprinsul și rezumatul (trilingv) poate fi descărcat de pe pagina web a [Asociației Etnografice Kriza János](#).

Kriza, János: *Vadrózsák. Erdélyi néphagyományok. Második kötet* [Trandafiri sălbatici II. Tradiții populare din Ardeal]. Material cules, redactat și introducere de Katalin Olosz. Cluj-Napoca: Asociația Etnografică Kriza János, 2013. 772 p.

Abstract. Volumul de față este restituirea unei datorii de un secol și jumătate: prezintă volumul al doilea al colecției de folclor secuiesc *Vadrózsák* de János Kriza care nu a mai fost publicată până acum. Inițial, János Kriza a prevăzut doar un singur volum, dar încă în timpul redactării acestei colecții și-a dat seama că materialul folcloric adunat nu încapă într-un singur volum, publicarea unei părți considerabile a colecției (anumite specii de folclor, marea parte a basmelor populare adunate) necesită un al doilea volum.

Publicația de față este destinată să devină o sursă documentară. Textele sunt redactate literă cu literă, volumul conține un consistent studiu introductiv despre istoricul și reconstituirea volumului doi al colecției *Vadrózsák*. În urma cercetărilor a ieșit la iveală că moștenirea folclorică a lui János Kriza este atât de voluminoasă, încât nu poate fi tipărită într-un singur volum. Astfel s-a recurs la o soluție intermediară: volumul doi al colecției *Vadrózsák* este consacrat tuturor speciilor folclorice și descrierilor etnografice, cu excepția basmelor și legendelor care vor apare într-un volum separat.

În aparatul de note, cititorului i se oferă informații despre surse, culegători și problemele teoretice și practice întâmpinate în publicarea textelor, despre raporturile folcloristico-etnografice ale bazei documentare a volumului, variante folclorice și filologice, despre corelațiile dintre ele. Nomenclatorul de persoane și localități înlesnește orientarea în volum, iar cele câteva fotografii asigură cunoașterea manuscriselor și eventuala identificare a culegătorilor.

Cuprinsul (limba maghiară) și rezumatul (trilingv) poate fi descărcat de pe pagina web a [Asociației Etnografice Kriza János](#).

Roediger, Lajos: *Kászonszék és Háromszék néprajzos szemmel* [Scaunele secuiești Casin și Treiscaune din punc de vedere etnografic]. Îngrijire volum, introducere Szőcsné Gazda Enikő. Sepsiszentgyörgy: Székely Nemzeti Múzeum, 2012. 120 p.

Abstract. Cercetătorul muzeograf Lajos Roediger (1854-1941), secretarul științific al Asociației Istorice a Județului Bács-Bodrog (Ungaria) s-a reîntors la începutul secolului al XX-lea în scaunele secuiești, stabilindu-se la Covasna-Voinești. Întoarcerea sa pe pământul natal (s-a născut în Turia) s-a aflat în strânsă legătură cu prietenia sa cu Emilia Csereyné Zathureczky, fondatoarea Muzeului Național Secuiesc. S-a încadrat în activitățile științifice ale Muzeului Național Secuiesc, a documentat cimitire cu stâlpi funerari, broderii din zonă, întocmind albume ce au fost utilizate ca manuale în atelierele și școlile de industrie din zonă. A notat peste 70 de rețete despre vopsitul lânii - o colecție inedită despre metodele arhaice de vopsit cu plante.

Din anii 1910 a organizat expediții etnografice și a documentat prin fotografii arhitectura populară, porțile sculptate, în schițe tipurile de locuințe și aranjarea mobilierului. Notițele, fotografiile și desenele sale s-au păstrat într-un număr remarcabil în arhiva și în fototeca Muzeului Național Secuiesc din Sfântu Gheorghe, în Arhivele Naționale - Direcția Județeană Covasna și în arhiva Muzeului de Etnografie din Budapesta.

Această carte oferă o culegere din rapoartele, scrisorile, publicațiile, fotografiile și desenele lui Lajos Roediger cu convingerea că pentru cercetarea etnografică a zonelor secuiești este inevitabilă cunoașterea acestor date de la începutul secolului al XX-lea.

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Lansarea primului Muzeu al Culturii Romilor, București, 18 februarie 2013

Descriere. În data de 18 februarie, a fost demarat procesul de înființare a primului Muzeu al Culturii Romilor din România. Acesta va fi deschis publicului în vara acestui an, în Sectorul 6 al Municipiului București. Inițiatorii acestui proiect sunt Asociația Romano ButiQ și organizația K Consulting Management and Coordination, spijiniți de Primăria Sectorului 6, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Ministerul Culturii, Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, Asociația Partida Romilor „Pro Europa” și Agenția Națională pentru Romi.

Nevoia înființării unui astfel de muzeu pleacă de la faptul că, de cele mai multe ori, atunci când se discută la nivel public despre etnia romă, cunoașterea este înlocuită de prejudecăți și stereotipuri. În acest context, Muzeul este conceput ca fiind unul de tip forum: nu doar o înșiruire de artefacte reprezentative, ci un ansamblu de idei și povești ilustrate prin obiecte, instalații și oameni, în așa fel încât să genereze o reală dezbatere la toate nivelurile: publicul larg, jurnaliști, elevi, academic ș.a.m.d. Tot în această ordine de idei, Muzeul va include spații experimentale, cărți vii, colecții de artă modernă, un centru de documentare și bibliotecă tematică, spații interactive, ilustrații audio-vizuale și un spațiu pentru dezbateri și conferințe.

În cadrul evenimentului au luat cuvântul Daniel Barbu (ministru al culturii), prof. univ. dr. Vintilă Mihăilescu (coordonatorul Programului doctoral cu privire la problematica romilor, S.N.S.P.A), Nicoleta Bițu (director executiv Asociația Romano ButiQ), Ciprian Necula (Președinte Asociația Romano ButiQ și cofondator KCMC), Gabriel Petrea (viceprimarul Sectorului 6), Petra Dobruska (doctorandă în problematica romilor la Universitatea Carolina din Praga), Gelu Dumnică (director executiv Agenția „Împreună”)

Pentru mai multe informații vizitați pagina web [Romano ButiQ](#).

▪ simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshopuri

Student Keshet, București, 3 februarie 2013

Descriere. Centrul de Studii Israeliene din cadrul Facultății de Științe Politice a Universității din București și Jewish Community Center București au organizat la sediul Institutului de Cercetări Politice (Str. Spiru Haret no.8) o zi de studiu și relaxare pentru studenți și nu numai. Evenimentul care face parte dintr-o serie de manifestări organizate de către CSIs și JCC s-a adresat tuturor celor interesați, indiferent de vârstă, și a inclus trei prelegeri științifice susținute de conf. dr. Mihai Chioveanu (Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București), dr. Anca Ciuciu (lector asociat la Centrul de Studii Ebraice, Facultatea de Litere, Universitatea din București) și drd. Adrian Cioflâncă (cercetător, CNSAS), urmate de o după amiază de „fun”. Organizatorii și-au propus astfel să promoveze cunoașterea unor elemente despre viața minorității evreiești într-un mod mai atractiv și mai deosebit.

Conferința Civilizația tradițională a turcilor și tătarilor, Constanța, 13 februarie 2013

Descriere. Conferința a fost organizată la inițiativa Centrului Cultural Turc „Yunus Emre” din Constanța (care funcționează, din 14 noiembrie 2011, sub egida Institutului Cultural Turc „Yunus Emre” din Ankara) cu scopul de a prezenta caracteristicile etnografice ale comunității turco-tătare din Dobrogea. Astfel, dr. Maria Magiru, reputat specialist în etnografie și artă populară dobrogeană a răspuns prompt invitației adresate de Hașim Koc (directorul Centrului) de a face cunoscute rezultatele cercetării sale de teren. În prezența Excelenței Sale, Füsün Aramaz, Consul General al Republicii Turcia la Constanța, a reprezentanților și a membrilor Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România, filiala Constanța, cercetătorilor, istoricilor și a

tinerilor de etnie turco-tătară, dr. Maria Magiru a prezentat semnificațiile civilizației lor tradiționale, așa cum reies ele din colectarea și analiza materialului etnografic adunat pe parcursul mai multor ani de cercetare.

La finalul conferinței, dr. Maria Magiru, în calitate de director al Muzeului de Artă Populară Constanța a invitat auditoriul să viziteze atât expozițiile de bază ale instituției de cultură mai sus-amintite, cât și expoziția temporară care are ca temă *Obiceiuri de nuntă la tătarii dobrogeni*, care le este dedicată în mod special, tinerilor din comunitate.

▪ anunțuri

Conferință internațională *National Question in Central Europe: Democratic Responses to Unresolved National and Ethnic Conflicts* [Problema națională/etnică în Europa Centrală. Răspunsuri democratice la conflicte naționale și etnice nerezolvate], Budapesta, 22-24 martie 2013

Descriere. Evenimentul se desfășoară sub egida Institutului pentru Politicile Relațiilor Culturale (Institute for Cultural Relations Policy) fiind organizat în cooperare cu Colegiul „Regele Sigismund” (Zsigmond Király Főiskola), Institutul Balassi (Balassi Intézet) și Ministerul Administrației Publice și Justiției (Ungaria). Subiectele propuse pentru dezbateri sunt următoarele: Procese de dezvoltare regională în Europa Centrală și de Est; Europa Centrală și de Est în comparație cu celelalte regiuni ale Europei; Structuri demografice, relații interetnice, stabilire și producție; Societate, cultură, religie și mod de viață; Economie; Procese de modernizare (administrație, legislație, politici, ideologii); Cultură și artă în Europa Centrală; Construcția națiunii, ideologii naționale, identitate națională, minorități etnice; Diplomatie, politici de diasporă și relații interstatuale.

Taxa de participare: 45 euro (audiență), 90 euro (prezentatori).

Termenul limită pentru aplicație (participare și prezentatori): 11 martie 2013.

Pentru mai multe informații accesați pagina web a [ICRP](#).

Școala de vară internațională *Human Rights, Minorities and Diversity Management. The Revival of Self-determination: Opportunities, Concerns and Challenges* [Drepturile omului, minorități și managementul diversității. Autodeterminarea: oportunități, probleme și provocări], Bolzano/Bozen (Italia), 24 iunie - 07 iulie 2013

Descriere. Școala de vară este organizată de către Institutul pentru Drepturile Minorităților al Academiei Europene din Bozen/Bolzano (EURAC). Cum problematica autodeterminării a reapărut pe agenda politică a mai multor state vest-europene și persistă de mult timp în alte regiuni ale lumii, cursurile școlii de vară cu o durată de două săptămâni vor aborda tematici, precum: autodeterminare externă vs. forme și grade varii ale autodeterminării, rolul partidelor regionaliste și etnice, rolul violenței în mișcările de independență, protecția drepturilor minorităților, respectiv implicațiile economice și financiare ale secesiunii și independenței. Cursurile vor fi ținute de academicieni recunoscuți în domeniul dreptului internațional și a științelor politice, dar studenții vor avea posibilitatea să discute cu reprezentanții organizațiilor internaționale, lideri ai mișcărilor politice și sociale precum și cu jurnaliști.

Participanți: școala de vară este deschisă pentru studenți la studii postuniversitare, angajați ONG (juriști, economiști, politologi etc.) funcționari publici, politicieni, jurnaliști și alte părți interesate.

Taxa de participare: 350 de euro.

Burse: vor fi oferite 8 burse în care este inclusă cazarea și reducerea taxei de participare la 150 de euro.

Termenul limită de aplicare: 14 aprilie 2013.

Pentru mai multe informații vizitați pagina web [EURAC](#).

Școala de vară internațională *National Minorities and Border Regions* [Minorități naționale și regiuni de frontieră], Flensburg (Germania), 19-29 august 2013

Descriere. La acest program intensiv oferit de către European Centre for Minority Issues (ECMI, Flensburg) sunt invitați cercetători tineri și practicanți interesați de studiul minorităților naționale care trăiesc în regiuni de frontieră, fenomen care în unele cazuri reprezintă o sursă de conflicte, iar în altele conduce la stimularea cooperării transfrontaliere și îmbunătățirea relațiilor interstatale. Ca și în anii anteriori, școala de vară și-a propus abordarea acestor fenomene atât din punct de vedere conceptual și normativ, cât și studiul aranjamentelor actuale din Europa. Prelegerile vor fi susținute de cercetătorii ECMI și alți cercetători recunoscuți pe plan internațional, respectiv politicieni și reprezentanți ai minorităților naționale de la granița dintre Germania și Danemarca. Participând la prelegerile oferite în cadrul programului, cursanții vor fi pregătiți pentru a evalua critic cazurile de succes și/sau eșec instituțional în ceea ce privește acomodarea grupurilor minoritare de-a lungul regiunilor de frontieră.

Taxa de participare: 400 de euro.

Termen limită pentru depunerea aplicației: 15 aprilie 2013.

Pentru mai multe informații (program preliminar, formular de înscriere etc.) accesați pagina web [ECMI](http://ecmi.eu).

CfP: revista *Südosteuropäische Hefte*, nr. 3, 2013

Descriere. Revista on-line apare din anul 2012, sub egida Departamentului de Istoria Europei de Sud-Est al Universității Humboldt din Berlin. Tematica propusă pentru următorul număr este: *Antisemitism în Europa de Sud-Est*. Deși subiectul antisemitismului a fost larg dezbătut din perspectiva disciplinelor varii, relevanța și intensitatea acestui fenomen pe plan politic și social în regiunea vizată nu a fost supusă încă unei analize sistematice. Revista așteaptă contribuții care abordează diferite forme de manifestare ale antisemitismului în Europa de Sud-Est, oricare disciplină a științelor sociale, posibil și analize comparative între epoci sau țări. Fără a exclude alte tematici de interes, următoarele sunt vizate: antisemitismul în discursul națiunilor și minorităților; excluziune și identitate din secolul al XIX-lea până în zilele noastre; antisemitismul în literatură; antisemitismul în mișcarea femeilor; antisemitismul în socialism etc.

Termen limită: 1 aprilie 2013.

Articolele sunt așteptate la adresa: redaktion@suedosteuropaeische-hefte.org.

Pentru mai multe informații accesați pagina web a revistei [Südosteuropäische Hefte](http://suedosteuropaeische-hefte.org).

CfP: revista *Holocaust. Studii și cercetări*, 2013

Descriere. Revista *Holocaust. Studii și cercetări* este o publicație științifică anuală, supusă unui proces de peer-review, dedicată cercetărilor pe tema Holocaustului, antisemitismului, xenofobiei, discriminării etc. Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” editează și publică această revistă începând cu anul 2009. Revista este prima publicație științifică din România care își propune să disemineze în spațiul intelectual rezultatele cercetării sistematice a documentelor de arhivă și a mărturiilor, să includă cercetarea acestor subiecte în spațiul internațional, să pună la dispoziția celor interesați un material complementar de studiu și să susțină eforturile de cercetare din acest domeniu. Revista oferă spațiul editorial pentru studii și articole în următoarele domenii academice: istorie, sociologie, științe politice și filosofie. Se acordă un interes deosebit lucrărilor de cercetare de arhivă sau istorie orală, studiilor de caz, recenziilor de carte concentrate pe spațiul românesc, dar și cel european.

Articolele pot fi scrise în limbile română, engleză, franceză sau germană, totuși prioritate va fi acordată celor scrise în limba engleză.

Termen limită: 30 iunie 2013.

Articolele sunt așteptate la adresa: office@inshr-ew.ro.

Pentru mai multe informații accesați pagina web [INSHR](http://inshr.ro).

noutăți

În cercetarea minorităților naționale din România
februarie 2013

▪ despre buletinul informativ Noutăți

Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea lui sunt rugați să ne contacteze la adresa centru.doc@ispmn.gov.ro. Cei care nu doresc să primească acest buletin informativ sunt invitați să ne contacteze în acest sens.

Informații detaliate în legătură cu proiectul *Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România* și numerele anterioare ale buletinului informativ se găsesc pe pagina web a [Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale din România \(ISPMN\)](#).

Pentru informații legate de proiectele derulate în cadrul ISPMN și publicațiile apărute la Editura ISPMN vizitați [pagina web a Institutului](#).